

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Українсько-угорський навчально-науковий інститут
Кафедра історії Угорщини та європейської інтеграції

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор Українсько-угорського
навчально-наукового інституту
_____/Шпеник О.О./
«25» червня 2025 року

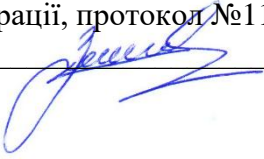
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Екологічна політика та дипломатія»

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Спеціальність	СЗ Міжнародні відносини
Освітня програма	Країнознавство (мова викладання фахових дисциплін – угорська)
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «**Екологічна політика та дипломатія**» для здобувачів вищої освіти галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини, спеціальності С3 Міжнародні відносини освітньої програми Країнознавство (мова викладання фахових дисциплін – угорська)

Розробник:

Куцов К.О, Ph.D, асистент кафедри історії Угорщини та європейської інтеграції

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри історії Угорщини та європейської інтеграції, протокол №11 від «20» червня 2025 р.,
Завідувач кафедри Ласлов ЗУБАНИЧ

Схвалено науково-методичною комісією Українсько-угорського навчально-наукового інституту, протокол №5 від «24» червня 2025 р.,
Голова науково-методичної комісії Оксана ТАЛАБІРЧУК

© Куцов К.О., 2025 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1-й	1-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 аудиторних – 48 самостійної роботи студента –	2-й	2-й
	Лекції:	
	32	6
	Практичні (семінарські):	
	16	2
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: письмова та усна	Самостійна робота:	
	72	

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни «Екологічна політика та дипломатія» є ознайомити здобувачів з відносно новими поняттями «екологічна політика» та «екологічна дипломатія». Ці поняття розглядаються як новий напрям державної політики, як сукупність засобів і заходів, спрямованих на забезпечення стійкого розвитку і цивілізованості.

Зміст навчальної дисципліни ґрунтується на осмисленні широкого спектру фундаментальних класичних і сучасних наукових доробок вітчизняних і зарубіжних авторів з екополітики. Наводиться багатий фактичний матеріал у межах розгляду таких питань, як сталий розвиток, узгодженість економічної й екологічної парадигм розвитку, правові, демографічні, соціокультурні, гуманітарні та технологічні аспекти реалізації екологічної політики, перспективи екологізації політики в Україні та на міжнародному рівні.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- Розглянути методологічні засади екополітики, її витоки, суть, принципи, пріоритети, моделі та засоби реалізації.
- Проаналізувати теоретико-методологічні, соціальні і політичні аспекти процесів екологізації України і світу.
- Дослідити зумовленість екологічної політики та дипломатії кризовим станом екосистем.
- Розглянути зміст, структуру та інструментарій екологічної політики.
- Проаналізувати основні напрямки здійснення екологічної політики.

Відповідно до освітньої програми, вивчення даної дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей**:

1) **Інтегральна компетентність.**

Здатність розв'язувати складні теоретичні та практичні задачі та проблеми в сфері міжнародних відносин та зовнішньої політики, здійснювати аналіз міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що передбачає застосування теорій міжнародних відносин, зовнішньої політики та міжнародних комунікацій та використання міждисциплінарних та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин; самостійно проводити наукові дослідження; орієнтуватися в поточній міжнародній ситуації; адаптуватися до змін міжнародного контексту, суспільних перетворень, інформаційного, культурного та мовного середовища.

2) **Загальні компетентності:**

ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК6. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК7. Здатність працювати в команді

ЗК8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК9. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11. Здатність застосовувати сучасні знання у практичній діяльності

ЗК12. Здатність спілкуватися державною та іноземними мовами, як усно, так і письмово.

ЗК13. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел, зокрема завдяки використанню інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК14. Уміння аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру та обґрунтовувати ухвалені рішення. **ЗК15.** Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, зокрема в міжнародному контексті.

ЗК16. Навички міжособистісної взаємодії та повага до різноманітності та багатокультурності.

ЗК17. Здатність діяти з позиції соціальної відповідальності, займати активну життєву та громадянську позицію, розвивати лідерські якості.

3) Спеціальні (фахові) компетентності:

СК1. Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.

СК2. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо здійснення міжнародної та зовнішньополітичної діяльності.

СК3. Здатність аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення.

СК4. Здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи.

СК5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК6. Здатність використовувати для дослідження міжнародних відносин, суспільних комунікацій та для регіональних студій теоретичні та методологічні підходи політології, економічної та правової науки, міждисциплінарних досліджень.

СК7. Здатність здійснювати прикладні аналітичні дослідження проблем міжнародних відносин та світової політики, суспільних комунікацій, регіональних студій, професійно готувати аналітичні матеріали та довідки.

СК8. Здатність організувати та проводити міжнародні зустрічі та переговори, розробляти, аналізувати і оцінювати дипломатичні та міжнародні документи.

СК9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та глобальних процесів, та місця в них України.

СК10. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

СК11. Здатність і готовність здійснювати дослідницьку діяльність з метою отримання нових знань шляхом застосування новітніх підходів та методик, що склались в галузі країнознавства та суміжних науках.

СК12. Здатність здійснювати комплексний пошук джерел різноманітного походження, типів та форм для системного аналізу, прогнозування та моделювання процесів і явищ у міжнародних відносинах.

СК13. Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію, доносити до фахівців і нефахівців складну країнознавчу та міжнародну інформацію у стислій формі усно та письмово, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології.

СК15. Здатність використовувати іноземні мови для здійснення інформаційно-пошукової, аналітичної та комунікативної професійної діяльності.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальної дисципліна «Екологічна політика та дипломатія» вивчається у другому семестрі другого (магістерського) рівня, тому передбачає опанування таких дисциплін:

O1	Проблеми національної та регіональної безпеки
O2	Актуальні проблеми зовнішньої політики країн регіону
O3	Актуальні проблеми зовнішньої політики України
O4	Практикум перекладу
O5	Інформаційно-аналітичне забезпечення зовнішньої політики країн регіону

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти програмних результатів навчання відповідно до стандарту вищої освіти зі спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» та освітньої програми «Країнознавство»:

РН1. Знати та розуміти природу, джерела та напрями еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.

РН2. Критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини.

РН4. Аналізувати та оцінювати проблеми міжнародної та національної безпеки, міжнародні та інтернаціоналізовані конфлікти, підходи, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав.

РН6. Визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку.

РН7. Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми (зокрема екологічні) та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.

РН9. Готувати аналітичні довідки, звіти та інші документи про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.

РН19. Дотримуватись професійної та загальнолюдської етики в професійній діяльності.

РН20. Планувати і проводити навчальні заняття зі спеціальних дисциплін, розробляти їх методичне забезпечення.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретико-методологічні засади дослідження екологічної політики та дипломатії.

Тема 1. Поняття, предмет та методи дослідження екологічної політики.

1. Об'єкт, суб'єкт, предмет екологічної політики.
2. Задачі екополітики. Методи дослідження.
3. Розвиток понятійного апарату екологічної політики. Висхідні поняття екологічної політики.

Тема 2. Вхідження екології у сферу політики.

1. Екологізація політики і політизація екології.
2. Екологічна політика як суспільна діяльність.
3. Об'єктивність та суперечність економічних й екологічних інтересів суспільства.

Тема 3. Зумовленість екологічної політики станом екосистеми

1. Екологічні кризи та катастрофи: походження та сутність.
2. Теорія та ознаки екологічних криз, катастроф. Поняття, сутність, типологія та форми екологічних криз.
3. Загальнонаукове тлумачення екологічних криз. Класифікація екологічних криз. Геологічні кризи минулого.
4. Природні та антропогенні кризи. Історичні форми антропогенних криз.
5. Соціальні аспекти екологічної кризи. Екологічна криза цивілізації як об'єктивне відображення суперечностей суспільства і природи. Екологічна криза як криза духовності. Невідповідність соціального (історичного) і геологічного (природного) часу як визначальний чинник екологічної кризи. Релігійні, культурні, класові та соціальні причини екологічної кризи.
6. Сучасна екологічна криза. Науково-технічна революція і глобальна екологічна криза. Сучасні екологічні катастрофи. Реальні екологічні негативні наслідки. Потенційні екологічні небезпеки. Комплексний характер екологічної проблеми.

Тема 4. Детермінованість екологічної політики формами природокористування

1. Екологічна політика у фокусі еволюції основних форм природокористування. Привласнює природокористування. Продукуюче природокористування. Інноваційне природокористування. Ноосферне (інформаційно-конструктивістське) природокористування. Сутність неолітичної, промислової та наукової революцій.

2. Особливості природокористування в Україні в епоху індустріалізму. Причини безвідповідальної природоохоронної галузі в Україні. Усвідомлення світовою громадськістю необхідності проведення екологічної політики.

Модуль 2. Зміст, структура та інструментарій екологічної політики та дипломатії

Тема 5. Базис та засоби реалізації екологічної політики.

1. Мета екологічної політики. Можливості досягнення поставленої мети. Механізм цілепокладання.

2. Структура базису екологічної політики: система правових норм; спосіб організації суспільного виробництва; виробничо-технологічний потенціал природокористування; екологічна культура суспільства. Арсенал засобів здійснення екологічної політики.

3. Основні напрямки та механізм здійснення екологічної політики; комплекс регулюючих впливів (правового, економічного, інформаційно-технологічного і світоглядного зрізу); рівні управління (особистість, колектив, підприємство, галузь, регіон, країна).

4. Критерії ефективності екологічної політики. Основні загально-системні умови успішної екологічної політики та дипломатії.

Тема 6. Суб'єкти екологічної політики та дипломатії

1. Держава як головний суб'єкт екологічної політики. Правове та технологічне регулювання екологічною діяльністю. Роль бізнесу і підприємств у стійкому розвитку і

захисті навколишнього середовища. Чинники екологічності правової демократичної держави.

2. Політичні організації як суб'єкт екологічної політики. Екологічна складова діяльності політичних партій. Ідеологія та тактика партій «зелених». Феномен партії «зелених» України.

3. Громадяни, спеціалізовані і наукові заклади як суб'єкти екологічної політики. Природні права людини на здорове природне середовище. Зацікавленість і готовність громадян у здійсненні екологічної політики. Роль наукових та спеціалізованих закладів і організацій в охороні довкілля.

Тема 7. Екологічна компетентність влади

1. Управлінська, плюралістична та колективна види екологічної політики, їх специфіка. Об'єктивні чинники зростання екологічної компетентності влади. Політизація екології й екологізація політики.

2. Екологічний характер сучасної правової держави. Корегування питання власності. Переробка сміття і захоронення агресивних виробничих відходів. Включення питань захисту навколишнього природного середовища до Конституції. Роль Екологічного Міністерства. Критерії ефективності заходів законодавчої влади щодо збереження довкілля. Задачі влади щодо прийняття управлінських рішень, які мають суттєві екологічні наслідки.

3. Відповідальність державної влади як основа в системі управління. Цільові функції соціально значимого екорозвитку. Задачі органів управління національним і регіональним екорозвитком. Основні умови переходу до концепції екорозвитку.

Тема 8. Принципи формування екологічної політики та дипломатії

1. Принцип як закон руху і логічний вираз пізнання. Складнощі формування принципів екологічної політики.

2. Сутність основних природоохоронних принципів. Принцип історизму, суспільної доцільності, системності, комплексності, розвитку, біосферизму, адаптації, планетарної єдності, екологічної безпеки.

Тема 9. Екологічна політика України

1. Законодавча база. Нормативно-правові акти, що визначають засади природоохоронної політики
2. Діяльність Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України
3. Місце України у глобалізаційних процесах та кліматичній дипломатії.

Тема 10. Міжнародна екологічна дипломатія

1. Екологічна дипломатія Європейського Союзу
2. Екологічна дипломатія у контексті геополітичних та гео економічних процесів
3. Інтегратори екологічної дипломатії
4. Розвиток та перспективи міжнародного екологічного руху та еко-брендинга країн

5.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання (денна, заочна)					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні	лабораторні	індивідуальна	самостійна робота
1-й семестр						
Модуль 1. Теоретико-методологічні засади дослідження екологічної політики та дипломатії.						
Тема 1. Поняття, предмет та методи дослідження екологічної політики.	6	4	2			
Тема 2. Вхідження екології у сферу політики.	6	4	2			
Тема 3. Зумовленість екологічної політики станом екосистеми	6	4	2			
Тема 4. Детермінованість екологічної політики формами природокористування	6	4	2			
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	24	16	8			
Модуль 2. Зміст, структура та інструментарій екологічної політики та дипломатії						
Тема 5. Базис та засоби реалізації екологічної політики.	2	2				
Тема 6. Суб'єкти екологічної політики та дипломатії	2	4	2			
Тема 7. Екологічна компетентність влади	2	2	2			
Тема 8. Принципи формування екологічної політики та дипломатії	2	2				
Тема 9. Екологічна політика України	4	2	2			
Тема 10. Міжнародна екологічна дипломатія	2	4	2			
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	24	16	8			
Разом за семестр	48	32	16			

5.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Розвиток понятійного апарату екологічної політики. Суб'єкти екологічної політики та дипломатії	2	
2	Екологічна політика як суспільна діяльність.	2	
3	Соціальні аспекти екологічної кризи. Екологічна криза цивілізації як об'єктивне відображення суперечностей суспільства і природи.	2	
4	Екологічна політика у фокусі еволюції основних форм природокористування.	2	
5	Політичні організації як суб'єкт екологічної політики. Екологічна складова діяльності політичних партій.	2	
6	Екологічний характер сучасної правової держави.	2	
7	Основні умови переходу до концепції екорозвитку.	2	
8	Місце України у глобалізаційних процесах та кліматичній дипломатії.	2	
Разом		16	

6. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: практичний, ініціативного самонавчання, ілюстративний, тренувальний та інформаційний. Навчально-методичне забезпечення і консультування самостійної роботи здійснюється через університетське віртуальне навчальне середовище. Оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюється за чотирибальною національною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно); 2-рівневою національною шкалою: зараховано/незараховано; 100-бальною та шкалою ECTS (A, B, C, D, E, F, FX).

Форми оцінювання:

- усно-письмове опитування;
- тестова перевірка;
- модульна контрольна робота;
- іспит.

Форми поточного контролю:

- Перевірка виконання практичних робіт у робочих зошитах (письмові відповіді на питання, складання схем, таблиць тощо);
- Усне опитування на семінарах;
- Підготовка презентацій;
- Ситуаційні завдання;
- Складання словнику незнайомих термінів.

Інтегровані вимоги до знань та вмінь з навчальних модулів: навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з двох класичних навчальних модулів, кожен з яких є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

7. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Форма модульного контролю: після виконання програми змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді письмової контрольної роботи або тестування, який оцінюється у межах від 1 до 50 балів. Якщо з об'єктивних причин здобувач не прийшов на модульний контроль у визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Форма підсумкового семестрового контролю: екзамен. Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок здійснюються за 100 бальною системою. Загальна кількість балів за семестр з навчальної дисципліни складається із середнього арифметичного балу за модулі та балів за поточний контроль.

У разі отримання позитивної підсумкової оцінки за модулі здобувач має право відмовитися від складання іспиту. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, що здобувач(ка) хоче покращити підсумкову оцінку за модуль із дисципліни, він (вона) має складати іспит. При цьому результати поточного контролю не враховуються.

Якщо здобувачем відвідано менше 50 відсотків занять, то систематичність та активність роботи оцінюється в 0 балів.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4		50	100
10	10	20	10			

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7	T8	T9	T10	50	100
10	10	10	5	5	10		

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Після виконання змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у письмово-усній формі, який оцінюється у межах від 1 до 50 балів. Якщо з об'єктивних причин здобувач не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право за дозволу деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості. Викладач за індивідуальну роботу та активність під час занять з даної дисципліни на протязі семестру використовує 50-бальну систему оцінювання – 8 (практична компонента) і 42 балів (теоретична компонента) відповідно.

Критерії оцінювання підсумкового контролю

Семестрова оцінка виставляється або за результатом модульного контролю (наприклад, здобувач за результатом модульного контролю набрав 75 (за шкалою ECTS – «С» – за національною шкалою – «добре»), або підсумкового контролю.

Якщо в результаті поточного оцінювання або підсумкового контролю за модулем отримано більше **60 балів**, здобувач має право не складати іспит з дисципліни. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка.

Якщо в результаті підсумкового оцінювання отримано менше **60 балів**, здобувач зобов'язаний скласти іспит з дисципліни. У разі, коли відповіді під час заліку оцінені менш ніж **60 балів**, він (вона) рахуються такими, що не склали іспит. При цьому результати поточного контролю не враховуються.

Умови допуску здобувача до підсумкового семестрового контролю: виконання всіх практичних робіт; наявність конспекту усіх лекцій; виконання поточних модульних контролів.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Теоретико-методологічні засади дослідження екологічної політики та дипломатії.
2. Об'єкт, суб'єкт, предмет екологічної політики.
3. Задачі екополітики. Методи дослідження.
4. Розвиток понятійно-категоріального апарату екологічної політики.
5. Екологізація політики і політизація екології.
6. Екологічна політика як суспільна діяльність.
7. Екологічні кризи та катастрофи: походження та сутність.
8. Теорія та ознаки екологічних криз, катастроф. Поняття, сутність, типологія та форми екологічних криз.
9. Загальнонаукове тлумачення екологічних криз. Класифікація екологічних криз. Геологічні кризи минулого.
10. Природні та антропогенні кризи. Історичні форми антропогенних криз.
11. Соціальні аспекти екологічної кризи. Релігійні, культурні, класові та соціальні причини екологічної кризи.
12. Науково-технічна революція і глобальна екологічна криза. Сучасні екологічні катастрофи.
13. Екологічна політика у фокусі еволюції основних форм природокористування.
14. Інноваційне, ноосферне (інформаційно-конструктивістське) природокористування.
15. Особливості природокористування в Україні в епоху індустріалізму.
16. Основні напрямки та механізм здійснення екологічної політики.
17. Критерії ефективності екологічної політики та дипломатії.
18. Держава як головний суб'єкт екологічної політики. Правове та технологічне регулювання екологічною діяльністю.
19. Роль бізнесу і підприємств у стійкому розвитку і захисті навколишнього середовища.
20. Чинники екологічності правової демократичної держави.
21. Політичні організації як суб'єкт екологічної політики. Екологічна складова діяльності політичних партій.
22. Ідеологія та тактика партій «зелених». Феномен партії «зелених» України.
23. Громадяни, спеціалізовані і наукові заклади як суб'єкти екологічної політики.
24. Управлінська, плюралістична та колективна види екологічної політики, їх специфіка.
25. Відповідальність державної влади як основа в системі управління. Цільові функції соціально значимого екорозвитку.
26. Принципи формування екологічної політики та дипломатії.
27. Екологічна політика України.
28. Діяльність Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України.
29. Місце України у глобалізаційних процесах та кліматичній дипломатії.

30. Екологічна дипломатія Європейського Союзу.
31. Екологічна дипломатія у контексті геополітичних та гео економічних процесів.
32. Інтегратори екологічної дипломатії.
33. Розвиток та перспективи міжнародного екологічного руху та еко-брендингу країн.

10. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

- технічні засоби: мультимедійний проектор, дошка.
- Необмежений доступ до мережі Інтернету.
- Наукова бібліотека, читальні зали.
- Віртуальне навчальне середовище Moodle.
- Навчальні і робочі плани.

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Андрусевич А., Андрусевич Н., Козак З. Зовнішньополітичний вимір екологічної та кліматичної політики ЄС та України: огляд та рекомендації для України. Аналітичний документ / Ресурсноаналітичний центр «Суспільство і довкілля», 2021. 41 с.
2. Ладиченко В.В. Екологічна політика і право ЄС: Навчальний посібник. В.В. Ладиченко, І.В. Гиренко, Л.О. Головка. К.: Видавничий центр НУБіП України. 2019. 363 с.
3. Черкасов С. Форсайтінгова стратегія «сталого розвитку» як інструмент сучасної європейської екологічної дипломатії. Україна – Європейський Союз: від партнерства до асоціації. 2019. Вип. II. Луцьк, Терен. С. 390-398.
4. Ціватий В.Г. Екологічна дипломатія в питанні Чорнобильської катастрофи: інституціональний і міжнародно-політичний контекст. Наук. вісн. Дипломат. акад. України. 2016. Вип. 23(2). С. 128–134. 1

Допоміжна:

5. Бек У. Влада і контрвлада у добу глобалізації. Нова світова політична економія. К. : Ніка-Центр, 2011. С. 319.
6. Бохан А В. Зовнішня торгівля в контексті реалізації механізмів Кіотського Протоколу. Структурна переорієнтація зовнішньої торгівлі у системі факторів економічного зростання. К, 2011. С. 597–610.
7. Бохан А. В. Інтегратори екологічної дипломатії. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2016 №5. С. 19-29.
8. Бохан А. Екологічна дипломатія: компроміси міжнародної торгівлі. Інтеграційні процеси на світових ринках. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2016. № 4 С.33-43.
9. Горбач О. Доктрини зовнішньої політики: Історія та сучасний розвиток. Львів, 2005. С. 18–20.
10. Економічна безпека України в умовах глобалізаційних ційних викликів: монографія. К., 2010. 718 с.
11. Європейське право навколишнього середовища: Навч. посіб. Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. Л., 2004. 255 с.

12. Куріщак Ш. Сучасна екологічна дипломатія: досвід міжнародного співробітництва. *Нова політика*. 1997. №6. С. 50—51.
13. Микієвич М. М. Європейське право навколишнього середовища: Навч. Посіб. / М. М. Микієвич, Н. І. Андрусевич, Т. О. Будякова. Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. Львів, 2004. 200 с.
14. Потапенко В. Стратегічні пріоритети безпечного розвитку України на засадах «зеленої економіки»; за наук. ред. Є. В. Хлобистова. К.: НІСД, 2012. 360 с.
15. Сніжко В. В. Нариси з психоетнічної екології України. Київ: Веселка, 2001. С.7.
16. Степаненко А. В. Еколого-економічні стратегії в системі забезпечення екологічної безпеки. *Наука та наукознавство*. 2014. № 4 С. 77–89.
17. Українець Л. А. Зовнішньоторговельна політика країн – членів ЄС в умовах екологізації економічного розвитку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.02; НАН України. Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин. К., 2007. 19 с.
18. Федунь О. Екологізація міжнародних відносин у контексті сталого розвитку. *Вісн. Львів. ун-ту*. 2012. Вип. 30. С. 78–86.
19. Філіпенко А. Теорія міжнародної економічної політики. К.: Академвидав, 2013. 212 с.
20. Ціватий В.Г. Екологічна дипломатія в питанні Чорнобильської катастрофи: інституціональний і міжнародно-політичний контекст. *Наук. вісн. Дипломат. акад. України*. 2016. Вип. 23(2). С. 128–134. 1
21. Blaxekjer L. O. *New Practices and Narratives of Environmental Diplomacy*, 2016. Режим доступу: <http://www.eir.info/2016/05/29/newpracticesandnarrativesofenvironmentaldiplomacy>
22. Dorsey K. *Crossing Boundaries: The Environment in International Relations*, 2014. Режим доступу: <http://www.oxfordhandbooks.com>
23. Rootes C., Nulman E. *The Impacts of Environmental Movements*, 2015 Режим доступу: <http://www.oxfordhandbooks.com>
24. *Auslandsdirektinvestitionn im Volkerrechteraussgegeben von Gilhuis P. Baden Baden: Nomos Verl., 2002. 315 s.*
25. Bottger K. *Umweltrechtliche Studien. Die Umweltpflichtigkeit von management of regime interactions*. Northampton: Edward Elgar Publ., 2014. 352 p.
26. Vulnerabilities and Options, in *Journal of European Public Policy* 7/2, 2000. S. 190–288.
27. Winter G. *Welthandelsrecht und Umweltschutz .Umweltrecht im Wandel*. В.: Schmidt, 2001. S. 71–98.
28. Glibova S. *Environmental Diplomacy as a form of Cooperation between International Actors*. URL: <http://conference.nau.edu.ua/index.php/Congress/Congress2020/paper/viewFile/7852/6480>

Інформаційні ресурси

1. Інтернет-ресурси:

1. The EU Green Diplomacy Network. Режим доступу: http://www.eeas.europa.eu/environment/gdn/docs/gdn_more_en.pdf
2. Cooper A. F. *The Changing Nature of Diplomacy*, 2013. Режим доступу: <http://www.oxfordhandbooks.com>

2. Навчальне забезпечення:

1. Наукова бібліотека УжНУ;
2. Наукова бібліотека ім. Міклоша Берчені, читальні зали.
3. Віртуальне навчальне середовище Moodle. Режим доступу:
<https://moodle.uzhnu.edu.ua/>.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).

(потрібно підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).

(потрібно підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).

(потрібно підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).

(потрібно підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)